

Satser alt på gammel tradisjon

Ask Martens (16) sikret gull med en egensmidd dørhammer under fylkesmesterskap i smedfaget. Nå satser den unge gutten på å bli smed og vil lære seg mer om det eldgamle håndverket.

HØLEN: - Jeg er nok mest stolt av dørhammeren som henger på døra hjemme. Den var noe av det første jeg laget, så at den ble så bra er jeg veldig fornøyd med, sier han.

Han ønsker verken å bli gullsmed eller sølvsmid, men grovsmid. For den unge mannen fra Hølen finner det utfordrende å skape ting av materialer som i utgangspunktet ikke kan formes.

Siden foreldrene har jobbet med Hølen regnbue-teater, vokste Ask opp med kreativitet rundt seg. De siste fem årene har han ønsket å bli smed.

- Er det et sært yrke du velger?

- Jeg synes det foreldrene mine drev med var langt mer sært, så jeg synes smed er greit nok. Men jeg ser at mange synes det er rart at jeg vil jobbe med gamle ting. De fleste sier det er drittkult og sier kjør på!

Han startet tidlig på keramikkkurs i Son, men lurte på hva mer han kunne gjøre.

- Jeg elsker å arbeide med hendene, forteller Ask.

Har egen smie

Fra Stenersbakken i Hølen har du mulighet til å høre en ny markant lyd. I det fjerne høres det ut som en jevn lyd av stål som slår mot stål. Fra huset og oppover mot skogen slynger stien seg mot et lite rødt hus. Til ei smie. Der holder Ask til så mye han kan.

Der har han en esse, hammere, en ambolt, og selve materialet stål.

- I prinsippet er det fire ting du trenger for å skape noe som smed, men i tillegg må du selvstøtt ha en del andre verktøy i tillegg, sier Ask.

Verktøy som han lager selv.

- Er det vanskelig?

- Det ser kanskje lett ut når man ser en video på YouTube eller Facebook, men egentlig er det veldig vanskelig. Spesielt er det vanskelig å lære nye teknikker, men når du har smidd en del går det fortere å lære noe nytt.

Vil lære smedyrket

Det kan stikke innom kamerater i smia og han inviterer gjerne folk inn så de kan få en innføring i smefaget, så godt det kan gjøres på noen minutter. Det er mye mer møysommelig prosess og bli fink smed. Til sommeren avslutter han design og hånd-

verkslinja på Ås videregående skole.

- Som alt annet er det øvelse som gjør mester. I høst har jeg søkt til Hjerleid skole- og håndverks-senter på Dovre. Jeg har skrevet både CV og søknad. De tar maksimum 19 elever ved hver linje.

Skolen er en av to skoler i hele landet som utdanner smeder. Den andre ligger i Odda.

På Hjerleid sitter tradisjonene mildt sagt i veggene. Skolen ble grunnlagt i 1886, og var landets første håndverkskole. Foruten smiing og ulike kurs tilbyr senteret også opplæring i treskjæring, møbelsnekring, overflateteknikk og byggeteknikk med vekt på tradisjonshåndverk. Ask har altså nese for tradisjoner og mye tyder på at gutten fra Hølen kan bli en dyktig smed.

- Så vidt jeg vet så jobbet tippoldefaren min på morssiden, som smed forteller Ask.

Etter ett år på Dovre skal han ut i lære.

- Det er få smeder som tar inn lærlinger, men jeg håper det meste, jeg vil helst ut til en smed.

Høy temperatur og barskt yrke

Han fyrer opp i den moderne essen så jeg skal få se hvordan dette skal gjøres.

- Nå lager jeg en enkel krok.

I essa kan det bli over 1000 grader. Så uansett hvor kaldt det er ute, så blir det varmt i nærheten av essa. Han passer på at vernebriller er forsvarlig satt på.

Ask legger ikke skjul på at han elsker å «delje» løs på stålet og at det må muskellkraft til for å håndtere materialet. Kanskje ett macho yrke selv om finteknikken også må være på plass. Et yrke ikke bare er for menn. Det er flere kvinner i yrket.

- Får du ikke vondt i skuldre og nakke?

- Ikke nå lenger, men det er kjempetrening å løfte en hammer på 1-2 kg hele tiden og en får muskler av det etter hvert, forteller Ask.

Har startet egen bedrift

Foruten å ha vunnet fylkesmesterskap så har faget yrkesfaglig fordypning på videregående skole resultert i bedriften «Hølen smia UB».

- Jeg og en kamerat, som heter Christian, har startet denne bedriften. Hver onsdag drar vi ut hit og smir. Det har også resultert i litt salg.

Ask kan fortelle at far og mor har lagt inn neste bestilling.

- Pappa ønsker beslag på dør i garasjen og muligens et gjerde og mamma ønsker nye S-kroker til kjøkkenet.

Under besøket har jeg lagt merke til at egenskaper som høflighet, omtenkksomhet og godt humør sikkert kan være godt å ha med seg i den videre utviklingen. Både som smed og forretningsmann.

- Ja, de fleste i Smedyrket starter egen virksomhet og bygger det ut derfra, avslutter Ask Martens.

INGER EIDE NORDSETH
post@vestbyavis.no
994 59 847

Gode sjanser for å leve av smedyrket

FOLLO: Det er gode sjanser for å leve av smedyrket i dagens samfunn med stadig voksende fokus på lokalt håndverk, kvalitet og mer personlig kundeservice, sier smeden Rasmus Loen Stensgaard.

Ask Sebastian Martens har tatt frem smeden Rasmus Loen Stensgaard ved Follo Museum som en god støttespiller underveis i opplæringen så langt. - Han er en av de personene som har påvirket meg mest til å bli smed. Jeg har jobbet litt hos han, gått kurs der og kjøper materialer fra han.

Støttespilleren mener det er gode sjanser for å leve av smedyrket.

- Hva må til for å lykkes i faget?

- Nå om dagen må en smed være en liten tusenkunstner, men heldigvis er det fremdeles rom for å spesialisere seg. For eksempel innen eggverktøy, restaurering, interiør design eller innen kulturformidling. For å lykkes videre i smedyrket gjelder det samme som i alle andre håndverk, å utvikle et godt forhold til kundene sine og vise god kompetanse og forståelse for faget, sier Loen Stensgaard.

Han mener Ask har det som skal til.

- Heldigvis er Ask en utrolig likandes kar, og kombinert med det pågangsmotet han har vist så langt er det bare et spørsmål om mer trening og erfaring i smedfaget før han får lykkes, avslutter Rasmus Loen Stensgaard.

SMIR MENS JERNET ER VARMT: Det er viktig å smi mens jernet er varmt. Det gjør Ask Martens (18).

GOD FOR GULL: Ask Martens (16) sikret gull med en egensmidd dørhammer under fylkesmesterskapet.

SMIR SMYKKER: Noen av smedarbeidene er smykker.

HAR EGEN SMIE: I denne smia holder Ask til og bedriften «Hølen smia UB».